

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਸਾਹਮਣੇ

ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ,- ਜਵਾਬਦੇਹ।

1965 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੰਬਰ 105-ਡੀ

17 ਮਈ, 1966

ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ (1898 ਦਾ V)- ਧਾਰਾ 528-ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ- ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ- ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ- ਧਾਰਾ 439-ਹਾਈ ਕੋਰਟ- ਕੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 528 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਾਚਿਆ, ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 528 ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਬਾਰੇ:-

- (i) ਕਿ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, (ii) ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 528, ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ, ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸੁਧਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ- ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਨੋਮੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਯੋਗੇਸ਼ਵਰ ਦਿਆਲ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਗਰੇਵਾਕ, ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਨਿਰਣਾ

ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.-ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ੍ਰੀ ਐਨ.ਐਲ. ਕੱਕੜ, ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ., ਮਹਿਰੌਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਬਹਿਸ ਸੁਣਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰਾਮ ਰਾਖਾ ਮੱਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਨੇ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 528 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੱਕੜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਿਤੀ 16 ਜੂਨ, 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਸੀ. ਪਾਂਡੇ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਨੇ ਧਾਰਾ 145, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਐਨ. ਐਲ. ਕੱਕੜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਡੀ. ਆਰੀਆ, ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ, ਨਿਜ਼ਾਮ-ਉਦ-ਦੀਨ, ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕਾਂਤ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ 10 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮਾਣਯੋਗ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।"

ਇਹ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ., ਮਹਿਰੌਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਬਹਿਸ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਜੋ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਗਈ ਹੈ।

ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮਿਤੀ 16 ਜੂਨ, 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਏ, ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਸੇਧ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਪੀ.ਆਰ. ਸਾਹਨੀ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ, ਨੇ 25 ਮਾਰਚ, 1965 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਰੀ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸੈਦਾ ਹੈ। ਐਸ. ਬੀ. *ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ., ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਮਰ ਸਿੰਘ* (1) ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 528 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਪਸੂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੇਸ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ *ਗੋਵਰਧਨ ਦਾਸ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਅੱਬਾਸ ਅਲੀ* (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 528 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕਾਰਜ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਮ ਰਾਖਾ ਮੱਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ *ਹਰੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਅੱਲ੍ਹਾ ਬਖਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* (3) ਵਿੱਚ ਬਰੈਂਡਵੇ ਜੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਬ੍ਰੈਂਡਵੇ ਜੇ., ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 528 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਭੁੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੇਸ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। *ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਬਾਗ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (4) ਵਿੱਚ ਜ਼ਫਰ ਅਲੀ ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 528 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਲਈ. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(1) ਏ.ਆਰ. 1952 ਪੈਪਸੂ 97.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1930 ਲਾਹ, 168.

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1933 ਲਾਹ. 385.

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ, 1926 ਲਾਹ 156.

ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਰਾਮ ਰਾਖਾ ਮੱਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮਾਊਂਟ ਖੇਮਾਣਾ ਬਨਾਮ ਦੁਲਾਰੇ (5) ਵਿੱਚ ਅਵਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ (i) ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ, (ii) ਹਾਲਾਂਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 528 ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 145, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਐੱਨ.ਐੱਲ. ਕੱਕੜ ਜਾਂ ਸ੍ਰੀ ਐੱਸ.ਡੀ. ਆਰੀਆ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ 16 ਜੂਨ, 1964 ਦੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਸੀ. ਪਾਂਡੇ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ, ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਪੰਨੇਗਾ। ਧਾਰਾ 145, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਤਬਾਦਲੇ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

---

(5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਅਵਧ. 388.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

#ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਦੁਆਰਾ: ਸਰਵੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ